
Tallér Edina

CSAK TENYÉRNYSI VÉR

MONODRÁMA

Dosztojevszkij *A szelíd asszony* (fordította: Kiss Dezső) című elbeszélése nyomán írta Tallér Edina. Rendező: Viktor Balázs. Szereplő: Gerner Csaba. Ősztől a DANTE Közösségi Alkotótér műsorán

Helyszín:

Show-műsorok kulisszájára emlékeztető csilli-villi, reflektorokkal megvilágított stúdió. Vagy csak egy szűk szoba. Ha égnek a fények, ragyogó tévéstúdió, ha kialszanak, szűk szoba.

MŰSORVEZETŐ: Jó estét, hölgyeim és uraim! Rég találkoztunk, ugye? Hogy vannak? Jól vannak? Csak rám figyelnek, ugye? Rám hangolódtak? Minden elcsendesedett önök körül? Megvan a belső béke? Figyeljenek jól, mert ma is történelmet írunk! Aki nálunk itt, ebben a műsorban fellép, és eddig híres volt, az mostantól még híresebb lesz, ha ismeretlen volt, holnapra már a sarki fűszeres is tudni fogja, ki az illető! És hogy ki az illető? Képzelnék el egy férjet, aki imádja a feleségét. Egy férj, aki minden nap hajnalban kel, egész nap dolgozik, oszt-szoroz, és minden körülmények között kedves az ügyfelekkel. Két dolog számít az életében: imádott felesége és az üzlet. Az üzlet, amely a szép és nyugodt családi élet záloga. Zálogos. Az emberek megmentője. Mindent ennek a két dolognak vet alá, munkát, időt, *életet* nem spórolva áldozza fel magát a szerelem és hivatástudat oltárán.

FŐHŐS: Igen, kérem, én vagyok... Hol vagyok? Ez vagyok... Ez vagyok én.

MŰSORVEZETŐ: Hóhó, lassan a testtel, uram! Önnek még nem adtam szót!

Be kell tartanunk a műsor játékszabályait. Akkor tehát jöjjenek a játékszabályok röviden! Ahhoz, hogy nézőink pontos képet kapjanak a körülményekről és azok főszereplőjéről, mi mindent megteszünk. Önök nélkül nincs igazság, nincs béke! Hogy ki is ez az ember, és mit érdemel, csakis önök dönthetik el.

Tehát. Ránk hangolódtak? Igen? Nem hallom! Igen? Mondom: igen? Nem hallom! Igeeeen! Akkor vágjunk bele! Képzelnének el egy férjet, aki mindent a feleségéért tett. Imádja őt, bármit megtenne érte. Am egyszer csak, egyik percről a másikra, minden megváltozik. A fényt árnyék követi, a napsütést borulás... Képzelnének el egy férjet... Egy összetört férfit. Egy férfit, aki ereje teljében van, alig múlt negyvenéves, most érkezik a csúcra... de nem... Egy férj, aki a felesége holtteste előtt áll... Brrr! Hátborzongató, nem? *Kérdés: ön mit tenne, ha holtan találná az utcán a házastársát? Felelősnek érezné magát? Igen vagy nem? Igen vagy nem? Igen vagy nem? (A Műsorvezető provokálja a nézőket, ösztönzi őket a szavazásra, vagy épp ellenkezőleg, elbizonytalanítja azt, aki szavazna)* Ettől több infóra lesz szükségünk! Menjünk tovább! Képzelnének el egy férfit, aki öngyilkos asszonya teteme előtt áll. Mi történt? Hogy történhetett? Mi vezetett idáig? Milyen lehet az élete egy olyan asszonynak, aki gyönyörűsége és fiatalsága hajnalán eldobja magától az életet? Vajon milyen lehetett a lelke annak az asszonynak, aki ilyen borzalmat el tud követni? Elvetette magától az életét, örök bánatra kárhozattva ezzel mindazokat, akik szerették, és örök kárhozatra ítélve önmagát, hisz az öngyilkosok pokolra kerülnek. Igen. Igen. Igen. Igen. Igen. Igen. Vagy nem? Vagy nem? Vagy nem? Vagy nem? Vagy nem? Kik ezek az emberek? Ki a bűnös? Mi legyen a büntetése? A válasz az önök kezében van! Kezdjük!

Helyszín:

Ugyanaz, ám kialudtak a fények. Csak a Főhöst világítja meg egy reflektor.

FŐHÓS: Két asztalt toltak össze, arra fektették. Holnap reggel hozzák a korporsót. Fehér. Gyönyörű. Majdnem fél millióba került. De most nem is erről akartam beszélni... Bocsánat! Mindent rendjében el fogok mondani... Igen. A rend a fontos! Én egyáltalán nem vagyok egy szereplésre alkalmas ember... Ezt mindenki látja. Nem? Látja, tudom én, hogy mindenki látja, tudom ám én pontosan, hogy ki vagyok... Nem tudom, hogyan kell meggyőzni valakit... nem a szavak embere vagyok... Ez nem is fontos. Egyszerűen úgy mondok el mindent, ahogy tudom... Hisz épp az a legszörnyűbb az egész dologban, hogy mindezt csak én tudhatom. Én élem át... Hogy a legelején kezdjem, úgy kezdődött, hogy egész egyszerűen beállított hozzám a lány, hogy valami holmiját elzalogosítsa. Pénz kellett neki. Ő is csak egy ügyfél volt, olyan, mint a

többi nő, aki efféléért hozzám jár. Később már nem olyan volt. Később már megkülönböztettem őt a többitől. Vézna, szóke, törekeny kislány... Mindig zavarban volt, ha velem beszélt... Idegen voltam neki akkor még... Már úgy értem mint ember és nem mint zálogos. Zálogosként jól ismert. Állandó ügyfelem volt. De alighogy a kezében volt a pénz, máris sarkon fordult, szó nélkül. A többiek vitáznak velem, alkudoznak, többet kérnek, könyörögnek. Ő egy szót sem szólt, elfogadta azt, amit adtam neki... Először a dolgai tűntek fel, amelyeket hozott. Aranyozott ezüst fülbevaló, kis, olcsó medál, csupa apró emléktárgy, ami alig ér valamit. Ő is tudta, hogy ezeknek nem volt nagy értéke, de az arcáról leolvastam, hogy az ő szemében sokkal nagyobb a becse mindegyik kis apróságnak. Ez volt ugyanis mindene, ami a szüleitől maradt, mint ezt később megtudtam. Egyszer el is mosolyodtam a holmiján. Sosem szoktam ilyet csinálni! Az ügyfeleket mindig tiszteltem, nem beszélek sokat, udvarias és konkrét vagyok. És diszkrét. Igen, konkrét és diszkrét vagyok! Egyszer viszont szegényke egy kopott, nyúlborrel bélelt bundácskát hozott. Nem tudtam megállni, hogy egy megjegyzést ne tegyek rá, csak egy tréfás megjegyzést! Mondom: „Ez meg mi? Melyik testrészedet fedné ez el vajon? Azt azért megnézném.” Ennyi volt! Semmi több! Egy aprócska kis viccecske. Oh, édes Istenem, hogy elpirult! *(Beleéli magát az emlékebe, ahogy visszagondol a lányra, szinte csorog a nyála)* Az a szép nagy, kék, álmodozó szeme hirtelen felvillant. De egy szóval sem válaszolt, összecsomagolta a maradékot, és elment. Megsértődött a kicsikém. Ez volt az első eset, hogy más szemmel néztem rá, és egész különös gondolatok, egészen fura gondolatok kezdtek megmozdulni az agyamban... Feltűnt, hogy milyen szörnyen fiatal... Csodálatos. Izgatóan fiatal. Olyan fiatal, hogy tizennégynél többnek nem néztem volna... Tényleg, akkor még nem töltötte be tizennyolcadik évét, még három hónap hiányzott hozzá. De szép is volt... De különben nem ezt akartam elmondani... Másnap megint eljött. Egy díszes szivarszipkát hozott. Egész jól nézett ki, sőt, szivaros ember szemében talán meglehetősen értéke is lehetett. Nekem viszont értéktelen. Én csak aranytárgyra adok kölcsönt, naná, nem vagyok hülye, csak aranyra, másra nem! Persze hogy nem! De ez mindegy is. Annyi a lényeg, hogy akkor újból visszatért hozzám, én meg, bár meglehetősen szigorú voltam vele, azért mégis adtam némi pénzt neki a szivarszipkáért. De nem tudtam megállni, hogy kissé bosszús hangon meg ne jegyezzem: Csak a te kedvéért adom ám, egy másik zálogos ilyesmit a kezébe se venne. Azt, hogy a te kedvedért, különösen kihangsúlyoztam.

Akartam, hogy érezze, mire lennék képes érte. Újból elpirult. Megérezte ő is, mire lennék képes... Elkezdett már akkor működni a kémia. (*Belegondol, a „nyála csorog”*) Nem szólt egy szót sem. A pénzt nem dobta vissza, gyorsan a zsebébe tette. Hát igen. A szegénység az szegénység. Ez után a találkozás után nem tudtam másra koncentrálni, csak rá! Csakis őrá! A nagy kék szemekre, a vézna kis testére. Hogy el tudott pirulni, édes Istenem! Türelmetlenül vártam, mikor jön el megint. Vártam rá. Mikor ismét megjelent, különös udvariassággal üdvözöltem, és beszélgetni próbáltam vele. Jól nevelt vagyok, jó a modorom, ezt tudom magamról! Azonnal észrevettem, milyen jó ő is, és szelíd természetű. Ezt biztató jelnek vettem. A jók és szelídek nem állnak sokáig ellent. Őket a legkönnyebb meggyőzni, könnyű őket megszerezni... Ha nem is tárják fel az első pillanatban a szívüket, de nem értenek ahhoz, hogyan térjenek ki egy beszélgetés elől. Egyébként akkor már tisztában voltam azzal, hogy nincs mitől félnem, úgyis visszajön. Mindig visszajön. Mi mást tehetne? Nincs még egy zálogos rajtam kívül a városban, aki a szivarszipkáira meg az értéktelen kismütyűrjeire egy fillért is adna. Tehát beállított hozzám, sápadtan és izgatottan. Egy szentképet hozott. Idáig jutott szegényke. Isten anyjának képe volt, a Szűz Anya a gyermekkel, régi, aranyozott, ezüsttel kiveret rámajú szentkép. Alig ért valamit. De láttam, hogy a kis lelke nagyon kötődik ehhez a képhez. Ezüstből volt a keret. Mondom neki, hagyja inkább nálam a rámat, és a képet vigye vissza, mert egy szentképet zálogba tenni mégiscsak, hogy is mondjam... Vagy tudod mit?, mondtam neki. A képet úgy, ahogy van, a magam szentképei közé fogom állítani. Megveszem tőled! Többet adok érte, mint amit ér. Elutasította. Azt mondta, egészen biztosan visszajön a képért, kiváltja, csak adjak neki valamennyit, bármennyit, egy kis időre, kölcsön. Nem kell a nagy pénz, adjam csak a felét?, kérdeztem. Egy szóval sem válaszolt. Odaadtam neki a felét.

Én is voltam ám már szorult helyzetben, mondom neki. Sőt, ennél csúnyább bajt is megúsztam, lehet, hogy nem gondolnád rólam, hisz most az a mesterségem, ami. De én is voltam szorult helyzetben. „És most bosszút akar állni ezért a többi emberen, ugye?”, kérdezte erre hetykén. A kis pimaszka! Kimutatta a foga fehérjét. Ohó, gondoltam magamban, hát ilyen lány vagy te!

Látod, látod, feleltem erre félig tréfásan, félig titokzatosan. Annak az erőnek vagyok én egy része, amely a gonoszt akarja, és ehelyett a jót cselekszi. Figyeltem, hogyan reagál. Az ajka szélén megint valami gúnyos

ráncot láttam. Látod, kicsikém, nem ismersz te még engem. A zálogos, az zálogos, de van mögötte egy művelt, érző ember. Én!

Elérzékenyülve nézett rám. „De különös ember maga!”, erre gondolt szerintem. Vagy inkább arra, hogy: „Nem gondoltam volna, hogy ilyen művelt emberrel van dolgom.” Látod, látod, folytattam, nincs olyan foglalkozás, ahol az ember jót ne cselekedhetne.

Oh, milyen jól emlékszem e pillanatokra! Olyan naiv őszinteséggel nézett a világba, nézett rám, ahogyan csak a fiatal, romlatlan lányok tudnak! Óh, ez az őszinteség! Éppen ez az, ami bennünket, sokat élt, sokat látott embereket foglyul ejt. Az ártatlanság, romlatlanság csodálatos!

MŰSORVEZETŐ: Úgy tűnik, egyre pikánsabbá válik a történet. Vajon mire lesz elég a fellobbanó láng? Tényleg működik a kémia? Készen állnak? Szívek, szemek, fülek kinyitva? Igen? Nem hallom! Azt kérdeztem: igen? Még mindig nem hallom! Igen? Na. Ne feledjék, a döntés ma is az önök kezében van! Ma este itt ítéletnek kell születnie! Ma este itt válaszokat kell kapnunk. Ma este itt fény derül az igazságra. Vajon mire elég a szerelem? Folytassuk!

FŐHÓS: Most akkor... folytassam?

MŰSORVEZETŐ: Igen!

FŐHÓS: Oly reménytelen és felesleges már minden.

MŰSORVEZETŐ: Hogy lenne az? A nézők kíváncsiak arra, hogy mi történt!

Minden szem önre szegeződik! Ön egy csillag az égen!

FŐHÓS: Még aznap, mikor nálam járt, és olyan közel kerültünk egymáshoz, elszántam magam. Nyomozni fogok utána, és konkrétan feltérképezem az esélyeimet. Pontos híreket szereztem felőle, és megismerkedtem a csupasz valósággal. Szörnyű viszonyok között tengődött! De hát az ifjúság mindig nagylelkű és könnyed, még az élet legreménytelenebb pillanataiban is. Szóval, az a lényeg, hogy amikor megtudtam, milyen kiszolgáltatottságban és szegénységben él, akkor egészen biztos lettem a dolgomban. Máris magaménak éreztem őt, és egy pillanatig sem kételkedtem a fölötte való hatalmamban. Csodálatosan kéjes érzés, ha az ember nem kételkedik többé!

Amit róla megtudtam akkor, néhány szóban foglalom össze. Szülei már három évvel ezelőtt meghaltak, és ő két nagynéniféleségnél lakott. Mind a kettő utálatos, az én kicsim megtűrt személy volt csak abban a házban, majdhogynem cseléd. Szóval a viszonyok kedveztek a terveimnek. Ebben a helyzetben, amelyben ő élt, kétségkívül magasabb rendű lénynek kellett látszanom, mint akikkel akkoriban együtt lakott. Az, hogy zá-

logüzletem volt, a nagynéniknek imponált, egész egyszerűen el akarták adni a lányt. Komolyan mondom! A szomszédban lakott egy kövér, vén trotyli, valami kereskedő, aki már egy ideje figyelte az én kicsikémet. Fúj! Undorító, vén kéjenc! Kerülgetni kezdte a nagynéniket, és megkérte az én kicsim kezét. De már az ötvenes éveket taposta, szerintem legalább öt évvel öregebb volt nálam. Az én kicsim természetesen megrémült. Szegény kicsim! Ilyen vén trotylihoz kényszerítették volna! Fúj! Mikor már mindent tudtam az én kis drágám körülményeiről, végleg elszántam magam. A nagynéniket lefizettem, hogy utasítsák el a vén trotyli lánykérését, zöld utam lett. Meg voltam elégedve magammal. Elmentem hozzájuk. Kihívtam a lányt a kapuba. A lány kijött. Kíváncsi volt, mit keresek én ott. Anélkül, hogy hosszasan kerülgettem volna a dolgot, kijelentettem, hogy nagy szerencsének és megtisztelésnek tartanám satöbbi, satöbbi. Hozzátettem, ne csodálkozzék, hogy ilyen váratlanul és így a kapu előtt akarom ezt a dolgot elintézni, egyenes és őszinte ember vagyok, és régóta figyelem már élete körülményeit. Ez, amit mondtam neki, igaz is volt!

Bűn-e, hogy ezt előre kiterveltem? Bűn-e, hogy ügyes voltam?

Nagyon meg voltam elégedve magammal. A legjobb helyen voltam, a legjobb időben. És hogy ezt magamnak köszönhetem, hát köszönöm! Az vesse rám az első követ, aki nem így cselekedett volna az én helyzetemben.

MŰSORVEZETŐ: Az önök kezében a döntés! A zálogos megmentette vagy kihasználta a lányt? Szavazzunk! Megmentette? Kihasználta?

(Számolgatja a szavazatokat.)

FŐHŐS: Önmagam fölött akarok ítéletet mondani, és ezt meg is teszem.

A mellettem és ellenem szóló érveket egyaránt föl kell hoznom, s meg is teszem. Megvolt a jogom ahhoz, hogy így cselekedjem! Igenis, meg! Egyenesen a szemébe mondtam, hogy az én házamban soha éhséget szenvedni nem fog, de göncökre, színházra és szórakozásra gondolnia sem szabad, legfeljebb egyszer, később, ha már célomat elértem. Ez a szigorú hang valósággal megrészegített, mert hiszem és vallom: a szigorúság, a szabályok viszik előre az életet. Hozzátettem még azt is, hogy a zálogházzal csupán csak azért foglalkozom, mert egy bizonyos, magam elé kitűzött célt akarok elérni, és hogy e kérdésbe még egy egészen különös körülmény is belejátszik. Senki sem gyűlölte jobban a zálogházamat, mint én magam. Ki kell jelentenem, én bosszút akartam állni az emberek, amiért lenéztek. Független akartam lenni, hatalmas, gazdag, erős,

elismert. Ez igaz, szóról szóra igaz! Be akartam bizonyítani, hogy ez vagyok én. Nem egy szaros kis zálogos, hanem gazdag, befolyásos, hasznos része a gépezetnek. A társadalom krémje vagyok! Ez a gyönyörűség, ez a csodálatos, tündöklő fiatalság koronázhatta meg az én elképzelésemet, az én arculatomat! Az én legjobb verziómat! Mindenki, mindenki olyan életről álmodozik, amelyet én akartam! Igen, ezt akartam. Sok pénzt, elismerést, befolyást és fiatal feleséget! Az vesse rám az első követ, aki nem ugyanezt... Nagyon jól tudtam, hogy az a kövér kereskedő a szomszédban mindenképpen visszataszítóbb nálam, és hogy én, aki a kapu előtt kérem meg a kezét, szabadítóként jelentem meg előtte. Ezzel tökéletesen tisztában voltam.

MŰSORVEZETŐ: Szabad pálcát törnünk a férfi fölött? Nem szerelemből cselekedett. Vagyis nem csak szerelemből. De egyébként is, a szerelem felmentés-e bármire? Gondolják át! Ez a végső döntéskor nagyon fontos lehet. Folytassa!

FŐHŐS: Azért, álljunk csak meg! Egy szóval sem mondtam azt, hogy ez a házassági ajánlatom ránézve jótétemény, sőt, ellenkezőleg, azt mondtam neki: te teszel velem jót, és nem én veled! Emlékszem, ekkor egy pillanatra mintha futó ráncot vettem volna észre az arcán. Egészen véve nyert ügyem volt. És ez talán baj? Ha már erről beszélünk, a legutolsó baromságot sem akarom elhallgatni. Mialatt ott álltam előtte, még az is eszembe jutott, és mondtam is magamnak: Karcsú férfi vagy, jó természetű, jó modorú, s bátran mondhatjuk, nincs mit titkolni rajta, szép ember is. Igen! Ez így, egy az egyben átvillant az agyamon. És? Ez talán bűn? Egyszer végre ebben a bűdös életben menőnek éreztem magam, ez talán bűn?

A korombeli nők vagy rondák vagy kövérek. Vagy rondák és kövérek. Öregek! Vagy ha nem azok, hanem csinosak, okosak, szépek, akkor rám se néznek! Egy sikeres, csinos negyvenes nő le se szar engem! Azoknak én nem kellek. Ebben a gyönyörűségben, ebben a romlatlan, ártatlan harmatos szépségben minden megvolt, amire egy magamfajta férfinak szüksége van. Felnézett rám, rajongott értem, erősnek, okosnak látott. Talán bűn, hogy elfogadtam a vonzódását?

Már ott, a kapu előtt igent mondott...

MŰSORVEZETŐ: Hohó, ne rohanjon előre, barátom! *(A közönséghez fordul)* Ön szerint bűn? Bűn, hogy menő akar lenni a főhős? Bűn, hogy sikerre, pénzre, fiatal nőre vágyik? Bűn, hogy a társadalom krémjéhez akar tartozni?

FŐHÓS: Hosszan elgondolkozott, amíg végül kimondta az igent. Olyan sokáig gondolkozott, olyan végtelen hosszú ideig, hogy már meg akartam kérdezni: Na, mi van, min gondolkodsz ilyen sokáig? Olyan komoly volt az arca, hogy már akkor is mindent leolvashattam volna róla... Kissé sértett ez a hosszú gondolkodás. Vajon tényleg azon gondolkodik, hogy melyikünket válassza, engem-e vagy azt a vén trotyli, dagadt kereskedőt? Talán büszke, gondoltam. Rendben van. Szeretem a büszke embereket. Sőt, a büszke emberek különösen szépek, ha, mondjuk ki, ha már az ember biztos a hatalmában, amellyel a kezében tartja őket.

MŰSORVEZETŐ: Hát, barátom, te aztán nem könnyíted meg a saját dolgot... Szavazzunk! Önök kit választanának a lány helyében? Kereskedő vagy a zálogos? A szomszéd kereskedőt vagy a főhősünket választanák? Gondolják át nyugodtan. Vén trotyli vagy főhős? Főhős vagy vén trotyli? Zálogos vagy kereskedő? A döntés az önök kezében van! Lássuk! (*Szavazás.*)

FŐHÓS: Nem tudok megnyugodni. Hogyan is tudnék. Valami szakadatlanul kopácsol a fejemben. Ott fekszik ő. Hallott. El fogják vinni. Nem akarom elhinni. Mi történt? Mi történhetett velünk? Ki akarok menni innen! Mit csináltam rosszul? Hol rontottam el? Hall engem valaki? Hol vagyok? Hall engem valaki? Én vagyok a legnemesebb lelkű ember a világon, ebben reménykedtem. De ezt magam sem hittem el. Pedig hát milyen piszokból kellett őt kimentenem! Ezt csak beláthatta és megbecsülhette volna, nem? Hogy negyvenöt éves voltam, ő pedig alig tizennyolc? És? És akkor mi van? Talán én vagyok az egyetlen, akit a nagy korkülönbség egészen rabul ejt? Talán én vagyok az egyetlen, akit felizzgat a fiatalság? Nem használtam ki őt! Megbecsültem őt! Feleségül vettem! Szerintem helyesen cselekedtem, nemes és hasznos cselekedet volt. Most mégsem hagy nyugodni a kérdés... Ki voltam én, és ki volt ő? Az én kicsikém. Az enyém... Az esküvőt csendben akartam megtartani, vendégek nélkül, csak két tanú. Nyomban az esküvő után vonatra szállni, valahová elutazni, egy olyan helyre, ahol amúgy is üzleti dolgom volt, kellestem a hasznossal, ingyen lett volna a szállás meg az étkezés, csak az útiköltség, és ennyi. Néhány hétig egy szállodában tanyázni, hancúrozni. De ő erről hallani sem akart. Jegyben szeretett volna járni, ragaszkodott hozzá, hogy menjek el a házhoz, látogassam meg a nagynénjeit, ismerjem meg a családot. Így kénytelen voltam nagy tisztelettel, mint jegyesem rokonaival, beszélgetni a nyanyákkal és tőlük a leány kezét tisztes formák között megkérni. Sőt, a két vén banyának külön-külön egy rakás

pénzt is ajándékoztam, csak hogy segítsenek nyélbe ütni az üzletet. Illetve a házasságot. Természetesen, az én kicsimnek erről nem volt szabad tudnia, nagyon megbántotta volna. A két nagynéni nyomban úgy megpuhult, akár a vaj.

A legelejétől kezdve, akárhogy próbált is uralkodni magán, a szó szoros értelmében a karjaimba repült. Valahányszor esténként elmentem hozzájuk, lelkesen fogadott, gyermekes hangján mesélni kezdett gyermekkoráról és ifjú éveiről, családi otthonáról, apjáról és anyjáról. Mindig lehűtöttem a lelkesedését. Ez illett a tervembe. Azt akartam, hogy még hatalmasabbnak lásson, szigorúnak, megingathatatlanak, bátornak, erősnek. Egy megingathatatlan, bátor, erős férfi nem csivitel, nem rajong. A fődolog a szigorúság volt, a szigorúság legyen az első benyomás, amelyet benne ébresztek. Egész rendszert építettem fel magamnak, egész szisztémát az arculatomról. Nem hibáztathatom magam ezért. Akkoriban nagyon sérült voltam. Nem sokkal korábban sokszor megsértettek, megaláztak. Nem túlzás, ha azt mondom, a sárból és mocsokból jöttem vissza. Szükségem volt sikerélményre. Be akartam bizonyítani a világnak, hogy mennyire vagyok szigorú, bátor és megingathatatlan. És akkor jött ő. És nekem ő volt a világ! Az én drága kicsikém. Ugye csak alszik? Óh, add Istenem, hogy csak aludjon! Add Istenem, hogy minden jóra forduljon!

Szenvedek. Beteg vagyok. Nincs önbizalmam, segítségre, megértésre, bátorításra szorulok... Ha már egyszer ítéletet akarnak mondani felettem, akkor mindent el kell mondanom pontosan...

MŰSORVEZETŐ: Hát mondja!

FŐHŐS: Hogy is mondjam el? A dolog ugyanis nem olyan könnyű. Mihelyt elkezdem magamat igazolni, nyomban nehézségekbe ütközöm. Látszólagos ellentmondásokba...

MŰSORVEZETŐ: Ne, aggódjon, a műsoridőnk véges, de az idő végtelen... Magyarázkodjon csak nyugodtan. Itt maradhatunk tőlem örökre.

FŐHŐS: Igen. Örökre. A fiatalság például nem törődik az idővel és megveti a pénzt. Én viszont nyomban a legfőbb súlyt a pénzre helyeztem. Minden kertelés nélkül és kegyetlenül, könyörtelenül elmondtam neki, hogy az ifjúság nagylelkűsége elragadó ugyan, de egy fityinget sem ér. Olcsó nagylelkűséget mutatni igazán könnyű. Eleinte vitába bocsátkozott velem, mégpedig milyen hevesen! De aztán egyre csöndesebb lett, végül egészen elnémult, csak különös, nagy szemével csodálkozva meredt rám, és figyelmesen hallgatta végig a szavaimat.

Melyikünk is kezdte el tulajdonképpen a boldogtalanságot? Van itt valaki? Hall engem valaki? Hol vagyok? Hol van a szerelmem? Miért vagyok itt? Hol van az én kicsikém?

MŰSORVEZETŐ: Önt egy súlyos trauma érte nemrég. Emlékszik?

FŐHÓS: Igen. Meghalt valaki.

MŰSORVEZETŐ: Így van. Meghalt valaki. Ki az illető, emlékszik?

FŐHÓS: Talán én?

MŰSORVEZETŐ: Nem. Ennyire nem egyszerű. Erőltesse meg magát! Ugye, emlékszik, ki halt meg?

FŐHÓS: Miért vagyok itt?

MŰSORVEZETŐ: Nem az a kérdés, hogy miért, hanem, hogy meddig.

FŐHÓS: Az első naptól kezdve szigorúan akartam vele bánni. Mikor még a menyasszonyom volt, megmondtam neki, hogy elvárom, az üzletemben dolgozzék, zálogtárgyakat vegyen át, és pénzeket fizessen ki, amire ő akkor egy szóval sem válaszolt. És előre bejelentettem, hogy mindennemű mulatságról le kell mondania, ezt az elhatározásomat mégis enyhítettem annyira, hogy megígértem neki, egyszer havonta elmegyek vele színházba. De a fene egye meg azt is, felesleges pénzkidobás volt csak. Mindannyiszor szótlánul mentünk, és szótlánul tértünk haza. Miért hallgattunk mi kezdetől fogva? Az első időben nem is volt közöttünk viszálykodás. Csak csönd. Igaz, én kezdtem. Most már tudom, hogy voltam az, aki ezt a hallgatagságot elkezdte. Ő nem tehet semmiről. Sőt, ő néhányszor megpróbált ezen az állapoton változtatni, szenvedélyesen a nyakamba borult, de ezek a szenvedélyes kitörései számomra túl soknak tűntek, betegesnek és hisztérikusnak éreztem ezeket a heves érzelmeket. Én tartós és egészséges boldogságra vágyódtam. Úgyhogy az ilyen esetekben mindig hűvös maradtam. Igazam is volt, a lány tényleg hisztérikusan viselkedett. És ilyen jelenetek után másnap mindig perpatvar támadt közöttünk. Illetve annyi csak, hogy még makacsabb volt mindkettőnk hallgatása, és még kihívóbbak az ő pillantásai.

Igen, ez a szelíd arc napról napra dacosabbá vált. Néhány hónap után már undort ébresztettem benne, éreztem. Pontosan megfigyeltem. De miért? Hogyan is tehetette azt, hogy ő, akit olyan szennyből és olyan szegénységből emeltem ki, aki még röviddel ezelőtt a padlót súrolta, most az orrát fintorgassa szegénységünkön? Az én takarékoskodásomon? Az én terveimen? Mert a mi életünk nem is szegénység volt, hanem takarékosság! Ahol helyén valónak láttam, ott valóságos fényűzést engedtem

meg. Például, ami a fehéreneműt, a tisztaságot illeti. Egy férfi legjobban azzal köti magához a nőt, ha tiszta marad. Igen!

MŰSORVEZETŐ: Nem mondja komolyan! A konyhára annyi pénzt adott, amennyiből épp hogy éhen nem haltak, nem vitte el szórakozni sehová a lányt, nem is volt hozzá soha egy kedves szava, de a szaros gatyáira különös hangsúlyt fektetett?

FŐHŐS: Jó, lehet, hogy ez hiba volt... De egy igazi, szerető asszony a szeretett férfinak még bűneit és legnagyobb hülyeségeit is isteníti, nem? Senki sem tudja a hülyeségeinket olyan ügyesen igazolni, mint egy asszony, mert egy jó asszony százszor jobban ismeri urának minden erényét és gyengéjét, mint a férfi önmagát! Az asszonyokban nincs semmi eredeti, mindent csak a férfiakhoz képest csinálnak, a világ így működik!

MŰSORVEZETŐ: Így működik a világ?

FŐHŐS: Így tud csak jól működni a világ! A férfi élni született, a nő pedig éltetni! Tökéletesen tisztában voltam azzal, hogy egy asszony, főleg egy ilyen tizenéves csitri, egyáltalán nem bírja megtenni, hogy a férjének teljesen alárendelje magát. Mert ez a csodálatos nagylelkűség igazi érett női vonás! Lehet, hogy az én feleségem nem volt más, csak egy kis hozományvadász... De az elején semmi okom sem volt arra, hogy a szerelmében kételkedjem. Hiszen annyiszor borult a nyakamba! Tehát szeretett. Nem követtem el semmiféle gáztettet, miért is ne szeretett volna, nem igaz? Ez volt az igazság! És az igazság mindig igazság marad! Nem lett volna szabad ennek megtörténnie, ez az igazság!

MŰSORVEZETŐ: De megtörtént. Ez az igazság.

FŐHŐS: Az emberek lenéznek engem. Megvetéssel néz egy ilyen zálogosra az egész társadalom. Azt mondják, a szegénységből gazdagodom meg. És? Talán én vagyok az egyetlen, aki a szegénységből gazdagodik meg? Álszent, beképzelt, mocskos ez a világ! De az én tervem olyan tiszta volt, akár a nap. Büszkén, ridegen élni, nem alázkodni meg, nem vegyülni a társasággal, ezzel a szépelgő, ítélkező, sznob társasággal. Lenéztek engem, azt mondják a hátam mögött, hogy kihasználom a szegényeket, rajtuk akarok nyereszkeskedni, én csak egy alávaló zálogos vagyok. De nélkülem a szegények éhen halnának. Az én pénzemből élnek! Meg akartam leckéztetni azokat az embereket, akik lenéztek, nem akartam közösködni velük. Én akartam lenézni őket. Följük akartam kerülni. Ez volt az én tervem. De ez a terv valahol elromlott. Valamit nem végeztem el jól. Talán bocsánatot kéne kérnem.

MŰSORVEZETŐ: Most épp azok, akiket meg akart leckéztetni, azok fognak ítéletet hozni maga felett. Tudja? Nézzen körül! Itt van az egész díszes társaság. És nekem pillanatokon belül el kell indítanom a végső szavazást... Tikk-takk-tikk-takk... Hopp! De egy pillanatra álljunk csak meg! Nem érzik úgy, hogy kicsit tényleg elgondolkodtató, amit az imént mondott az úr... A szegények éhen halnának nélküle, nem? Ki az, aki kölcsönadna a szegényeknek a zálogoson kívül? Ez azért enyhítő körülmény is lehet, nem? Önök szerint segít a szegényeken a zálogos, vagy nem? Igen vagy nem? Igen vagy nem? Igen vagy nem? Induljon a szavazás. *(Számolja a szavazatokat.)*

FŐHÓS: Nem! Kimondom én inkább az igazi igazságot, bátran és merészen szembenézek vele! Csak ő a hibás mindenben, csakis ő! Ez a tizenéves fruska azt hitte, ítélkezhet felettem. Megtudott aljas emberektől bizonyos részleteket korábbi életéről, és azt hitte, hogy mindennel tisztában van, azt hitte, mindent tud. Egyik nap csak este jött haza, az ágyára ült, gúnyosan végigmért. A legutóbbi két hétben egészen megváltozott. Vad, támadó, féktelen teremtmény lett, aki szinte vágyódott a viharos jelenetek után, sőt, valósággal kiprovokálta őket. Igaz-e, hogy magát többször is az utcáról szedték össze az ismerősei, kérdezte tőlem, villogó szemmel. Igen, igaz. Volt egy nehéz periódusa az életemnek, amikor otthontalan-ná és céltalanná váltam. Szóval koldult? Kérdezte. Csak arra várt, hogy nevetessen megaláztatásomon. Igaz-e az, hogy három éven keresztül, mint egy csavargó, kószált az utcákon, hogy koldult a járókelőktől, sőt, néha a szabad ég alatt töltötte az éjszakáit, kérdezte a lány.

Még többet mondok, igen gyakran töltöttem az éjszakát a hajléktalanok menhelyén! Úgy van, igaz! Igen sok megaláztatásban volt részem, és igen, mélyre süllyedtem, de sohasem erkölcsileg. És mindez ma már csak a múlt! Ó, igen, ön ma már előkelő személyiség, válaszolta hetykén és gúnyosan. Ez nyilván célzás akart lenni a zálogházra. Épp a legjobb pillanatban csöngetett egy ügyfél, és én kimentem a másik szobába. Később, egy óra, múlva, mikor már felöltözött, indulóban volt, odaállt eléem, és így szólt. De miért nem szólt minderről egy szót sem házasságunk előtt? Nem feleltem neki, ő pedig elment hazulról. És innen kezdve megváltozott minden. A szelíd asszony lázongani kezdett. A zálogtárgyakat, amelyeket hozzánk hoztak, a való értéküknél magasabbra értékelte. Még aznap megtudtam a dolgot, és nyugodt hangon, de okosan és szilárdan beszéltem a feleségemmel. Ő az ágyon ült, lesütött szemmel, jobb lába hegyével a szőnyeget simogatta (jellemző szokása volt). Kijelentettem

neki anélkül, hogy a hangomat felemeltem volna, hogy az én pénzemről van szó, és jogom van ahhoz, hogy nemtetszésemet fejezzem ki, ha valaki megkárosít.

Hirtelen egész testében reszketve felugrott, és, higgyék el, nem túlzok, toporzékolni kezdett, mint egy őrült. Olyan volt abban a percben, mint akit dühroham száll meg, olyan volt, mint egy megveszett állat. Sohasem gondoltam, hogy ilyen jelenetben lesz valaha részem. De azért nem vesztettem el önuralmam, a szempillám se rezdült, változatlanul nyugodt hangon kijelentettem, hogy lemondok az üzletben való segítségéről. Az asszony hangosan a szemembe nevetett, és elhagyta a lakást. Estefelé hazatért. Én nem szóltam hozzá egy szót sem. Másnap reggel már korán eltávozott hazulról, harmadnap szintén. Erre bezártam az üzletet, és elmentem a régi rokonai lakására. A nénikéssel házasságunk óta nem beszéltem, nem engedtem őket a házamba, és én magam sem jártam hozzájuk. Az öregasszonyok kinevettek. Úgy kell magának, mondták. Nem sértődtem meg. Kellett a segítségük. Egy rakás pénzzel fizettem le őket. Elég lett volna az a pénz hat hónapi kosztra meg még egy-két színházra is, de nem sajnáltam. Két nap múlva beállított hozzám az egyik öregasszony, és azt mondta, egy férfi van a dologban. Egy olyan férfi, akit én valaha ismertem... Ez a fickó ártott nekem legtöbbet az életben. A régi életemre emlékeztetett. A szégyenletes régi életem tanúja volt. A nagynéni azonban közölte velem, hogy a feleségem már találkát is adott neki. Hát ezért jár el a maga felesége, mondta. És nekem ez a história, mire kifizettem a nagynéni, a végére körülbelül egyévnyi megtakarításomba került! Nem baj.

Két nap alatt sikerült megszerveznem, hogy kihallgassam a feleségem és az alávaló gazember találkozását, egy ajtó mögé bújva, revolverrel a zsebemben. A feleségem az asztalnál ült, a szokásosnál sokkal csinosabban öltözve. A férfi tette neki a szépet. Egy teljes óra hosszat hallgattam őket. Nyilván a férfi azért jött, hogy minél hamarabb nyélbe üsse az dolgot, elcsábítsa a feleségem. De erre az ellenállásra nem számított. Az én drága feleségem minden közeledését visszautasította. Először azt hittem, hogy a részéről mindez csak kacérkodás. De nem így volt, ő tényleg ellenállt. De akkor miért csinálta mindezt? Akkor miért ment oda? Csak az irántam való gyűlöletből? Gyűlölt engem... Mindenáron módot keresett arra, hogy engem valahogyan megsértsen, de a döntő pillanatban mégis meghátrált a piszok elől. Ez a paprikajancsi végül úgy állt előtte, mint egy elázott kutya. Tudtam, hogy gyűlöl a feleségem, de azt is jól láttam,

hogy a lelke romlatlan. Hirtelen véget vettem a jelenetnek, kinyitottam az ajtót. A férfi felugrott, én kézen fogtam az asszonyt, és kértem, jöjjön velem.

MŰSORVEZETŐ: Ajaj! Álljunk csak itt meg egy szóra! Az ön drága felesége mindennek ellenállt? Nem kacérkodott? Ellenállt? Tényleg így gondolja? Érdekes. De akkor miért ment oda? Nem tudta, hova megy? Hisz a nénikék elárulták, hogy nem először találkozott ezzel a férfival... Mi a garancia arra, hogy korábban is ellenállt? És egyáltalán! Tisztességes asszony találkozgat titokban férfiakkal? Önök szerint? Ez így rendben van? Szavazzunk! Az asszony ártatlan? Igen vagy nem? *(Szavazás eredményétől függetlenül)* Hát barátom... ez az eredmény kicsit más színezetet adott ennek az eseménynek, de alig várjuk, hogy halljuk, mi történ azután!

FŐHÓS: Karonfogva vezettem, és ő szótlánul tűrte. Mikor már otthon voltunk, akkor sem tudott még magához térni. Leült egy székre, és merev pillantását rám szegezte. Rendkívül sápadt volt. A revolvert szótlánul kivettem a zsebemből, az asztalra tettem. Felváltva, hol a revolverre néztem, hol rám. Félig felöltözve az ágyamra dőltem. Az asszony még körülbelül egy óráig mozdulatlanul ült a széken. Azután eloltotta a lámpát, és ruhástól ledőlt a fal mentén álló díványra. Ezúttal történt meg először, hogy nem feküdt mellém az ágyba. Másnap reggeli után bezártam a pénztárt, kimentem a piacra, vettem egy vaságyat és egy spanyolfalat. A spanyolfalat az előszobában állítottam fel. Az ágyat neki szántam. Tudta, hogy mindent láttam és mindent tudok. Este a revolvert, mint rendesen, az asztalon hagytam. De nem nyúlt hozzá. Szótlánul az új ágyba feküdt, mint aki megadja magát. Házaseletünk megszakadt. Az asszony le volt győzve, de nem volt fölmentve. Az éjszaka félrebeszél, s másnap reggel láza volt. Hat hétig nyomta az ágyat.

MŰSORVEZETŐ: De mit akart folyton ezzel a revolverrel? Miért hagyta az asztalon?

FŐHÓS: Aki egy szakadék szélén áll, azt vonzza ez a szakadék.

MŰSORVEZETŐ: Maga meg akart halni?

FŐHÓS: Nem. Azt akartam megtudni, hogy ő meg akar-e ölni. Másnap reggeli hét és nyolc óra között ébredtem fel. Az asszony az asztal előtt állt, és kezében a revolvert tartotta. Nem vette észre, hogy már ébren vagyok, és figyelem őt. Fegyverrel a kezében felém indult. Gyorsan behunytam a szemem, mintha még aludnék. Minden mozdulatát sejtettem. Síri csend uralkodott a szobában, és én hallottam ezt a csendet. Odaállt az ágyam elé, fölém hajolt. Hirtelen kinyitottam a szemem. A revolver csöve már

a halántékomon volt, az asszony egyenesen a szemembe nézett. A pillantásunk találkozott. Ez a pillantás nem tartott tovább egy másodperc töredékénél. Minden lelki erőmet összeszedtem, arra kényszerítettem magam, hogy a szemem újból becsukjam, és többé ki ne nyissam, egyáltalán meg se rezzenjek, bármi történjék is. Nem történt semmi. Tudtam, hogy diadalmaskodtam. Az asszony mindörökre le volt győzve.

Van itt valaki? Hol vagyok? Hall engem valaki? Hol vagyok?

MŰSORVEZETŐ: Tudja jól, hogy hol van.

FŐHÓS: Igen... Rémlik... Nem tudok aludni... Ez is csak egy álom, igaz?

MŰSORVEZETŐ: Nem. Önt nagy trauma érte. Emlékszik?

FŐHÓS: Igen. Hat héten keresztül ápoltuk őt éjjel-nappal, én és a kórházi ápolónő, akit felfogadtam. Nagyon sok pénzbe került, de nem takarékoskodtam. Orvost is hívtam hozzá, egy vagyonba került minden látogatása. Minden pénzt megért nekem a gyógyulása. Sőt! Mikor valamenynyire összeszedte magát, még arra is vigyáztam, hogy minél ritkábban kerüljek a szeme elé, nehogy felizgassam. Mind a ketten hallgattunk. Később beszélni kezdtünk ugyan, de csak egészen közönyös dolgokról. Láttam rajta, hogy akkor boldog, ha nem kell egyetlen felesleges szót sem szólania. Így mind a ketten hallgattunk. De én azért gondolatban folyton a jövőre készültem.

MŰSORVEZETŐ: Hát... ezt túlgondolkodta...

FŐHÓS: Ez nem vicces!

MŰSORVEZETŐ: Tudom.

FŐHÓS: Kicsit nagyobb tiszteletet érdemlek. Nagyobb tiszteletet érdemel a bánatom.

MŰSORVEZETŐ: Hogy mit érdemel, azt nem mi döntjük el. Hanem ők. Takk-tikk, takk-tikk, ketyeg az óra...

FŐHÓS: Hogy én az asszony betegsége alatt mit álltam ki, azt senki emberfia el nem képzelheti! Mi lesz, ha az asszony azzal a tudattal hal meg, hogy én egy gyáva, önző, kicsinyke féreg vagyok? Nem akartam, hogy meghaljon, és ezt gondolja rólam. Szerencsére lassan lábadozni kezdett, és én megnyugodtam. Így múlt el a tél. Titokban figyeltem őt. A házból szinte sohasem tette ki a lábát. Minden este, vacsora után elmentem vele sétálni, de e rövid séták alatt, csak úgy, mint azelőtt, mind a ketten hallgattunk. Egész télen, szinte soha nem méltatott egy pillantásra sem. Ezt is szégyenlős természetének tudtam be. Mert betegsége után igen szégyenlősnek, szelídnek és erőtlennek láttam.

Aztán, mikor kitavaszkodott, lehullt szememről a lepel. Egy délután történt. Szokásos szótlán óráinkat töltöttük épp, amikor egy nagyon szótkatlan dolog történt. Énekelni kezdett a feleségem! Nem hangosan, nem jókedvűen, hanem inkább melankolikusan és erőtlenül, de mégiscsak... Énekelt. Dudorászott. Az én jelenlétemben! Ez meg hogy lehet? Talán már teljesen megfélelkezett rólam? Annyira rosszul esett ez a magatartás, annyira megsértett a nemtörődömsége, hogy nagy sebbel-lobbal kirohantam a lakásból. Talán fél év már elég is volt neki ahhoz, hogy elfeledje, mit tett velem? Elfelejtette a szégyent, amit éreznie kellene? Az, hogy az asszony az én jelenlétemben énekelni kezdett, annyit jelentett, hogy tökéletesen megfélelkezett rólam. Ezt súgta a szívem. De a szerelmem iránta elöntötte a lelkemet, és legyőzte a józan eszemet. Hazamentem, benyitottam a szobába, épp ugyanott ült, mint ahol hagytam, egy szót sem szólt. Hirtelen megremegett egész testem, és a lábai elé borultam. Ő felugrott, én azonban rendkívüli erővel fogva tartottam mindkét kezét. Elhúzta előlem gyönyörű kis lábacskáit, ekkor én a padlónak azt a helyét kezdtem csókolni, ahol előbb a lába pihent. Észrevette ezt, és szégyenkezésében hirtelen elnevette magát. Hisztérikus rohamot kapott. Láttam, mint rángatódzik a két keze, de én nem törődtem vele, és egyre azt suttogtam, hogy szeretem, és hogy nem kelek fel. Engedd, hogy a ruhád szegélyét csókoljam! Engedd, hogy egész életemben imádjalak! Azt mondogattam neki, hogy tengeri fürdőbe utazom veled, két hét múlva, bezárom az üzletet, el fogom adni az egészséget, új életet kezdünk, elutazunk. Rémműlten hallgatott végig. Az aggodalma szinte percről percre nőni látszott. De én nem törődtem az aggodalmaival, csak az az egyetlen, leírhatatlan kívánság élt bennem, hogy a lábai előtt heverjek, a padlót csókoljam, a lába nyomát, hogy imádjam. Semmit nem kívánok többet tőled, mondtam neki, nem kell felelned, egyáltalában nem kell törődnöd velem, csak azt engedd, hogy egy sarokból csodáljalak, bánj úgy velem, mintha a tulajdonod volnék, a kutyuskád!

Sírva fakadt. Pedig én már azt gondoltam, hogy nyugton fog hagyni, szőlte el magát csendesen.

Ezen az estén borzasztón kifárasztottam, ezt tökéletesen belátom, de azt hittem, mégiscsak sikerül mindent jóvá tennem. Tudom, hogy félt tőlem, de hát hogyne félt volna! Lassan egy év óta elidegenedtünk, és ez a váratlan kitörés... Tudom én... De nem törődtem a félelmével, hittem a jövőben, egészen elvakított mindaz az új, amit a jövőtől reméltem. Mindent bevallottam neki. Elmondtam, hogy mi volt annak idején. Amit az

az alávaló gazember az én gyengeségemnek akart feltüntetni. Elmondtam neki, hogy annak idején tényleg egy lezüllött fickó voltam. Nem volt munkám, nem találtam a helyem. Tengődtem, rossz társaságba keveredtem. De ez már a múlt. Minden megváltozott bennem és körülöttem. Ő csak hallgatott, szemében riadalom és csalódottság tükröződött. De miért? Mit képzelt? Annyira elvesztettem az önuralmamot hogy még azt is elárultam, mennyire elragadott a múltkor, amikor az ajtó mögött végighallgattam az ő szócsatáját, az ártatlanság párbaját azzal a rohadékkal, hogy mennyire gyönyörködtem finom értelmében, csillogó elmésségében és ugyanakkor gyermeketeg ártatlanságában. Erre elsötétült az arca, elfödte azt a kezével, és zokogásra fakadt. Ekkor megint leborultam előtte, s a lábait kezdtem csókolgatni, mire új hisztérikus roham következett. Ez mikor is történt? Tegnap? Vagy egy hete már? Mikor romlott el minden? Amikor utoljára találkoztunk... Az mikor is? Tegnap? Tegnapelőtt? Vagy ma?

Odaállt elé, összekulcsolta a két kezét, és kijelentette, hogy ő bűnös asszony, hogy ő ezt nagyon jól tudja, hogy az ő nagy bűne gyötörte a lelkét egész télen, és még ma is gyötri. Hogy ő nagyon nagyra becsüli az én nagylelkűségemet. Hűséges felesége leszek, tisztelni fogom önt. Ezt mondta. Erre én, mint egy örült, felugrottam, és karomba zártam! Megcsókoltam, csókkal borítottam el az arcát, az ajkát, mindenét, úgy, amint a férj hosszú távollét után a feleségét csókolni szokta... De minek is mentem el hazulról, ha csak két órára is? Oh, Istenem! Vagy miért nem jöttem haza öt perccel előbb?

Én csak azt tudom, hogy amikor a ház elé értem, teste még nem hűlt ki. Legjobban az rendített meg, hogy akkor is az összes ember, valamenynyien engem néztek. Eleinte összevissza kiabáltak, később hirtelen valamenynyien elhallgattak, és utat nyitottak nekem. Ekkor láttam meg. Ott feküdt a kövezeten. Az emberek körülvettek, bámultak, ugyanúgy, épp úgy, mint most. Csak egy szürke emberre emlékszem, aki egyre mondogatta nekem, csak egy tenyérnyi vér folyt a szájából, csak egy tenyérnyi! És megmutatta egy kövezetkockán a vérnyomot. Úgy emlékszem, hogy ujjammal megérintettem a vért, beszennyeztem az ujjamat a vérrel, aztán hosszasan elnéztem a véres ujját, az az ember pedig egyre mondogatta: Csak egy tenyérnyi vér, csak egy tenyérnyi vér!

Csak öt perccel késtem el. Mért halt meg ez az asszony? Túl sokat ígért nekem, és megijedt, hogy ígését nem tudja majd beváltani, és ezért a halálba rohant? Csak egyet szeretnék tudni. Vajon becsült-e engem? Nem

tudom. Becsült-e vagy sem? Nem tudom, nem hiszem... Csak öt perccel, mindössze öt perccel késtem el! Ha öt perccel korábban érek haza... Halálra gyötörtem.

MŰSORVEZETŐ: Nyugodjon meg barátom. Majd az egybegyűltek eldöntik az ön sorsát. Hölgyeim és uraim! Bűnös vagy ártatlan?

FŐHÓS: Mit törődöm én a ti törvényeitekkel! Mi szükségem van még a ti erkölcsétekre, szokásaitokra, az életre, a véleményetekre? Nem bánom, állítsatok törvény elé, legyetek bírám, és ítélkezzetek felettem! Miért törte össze a természet vak törvénye azt, ami nekem a legkedvesebb volt? Mi szükségem van még a ti törvényeitekre? Szegény asszony vak, vak, és nem hall semmit. Nem is képzeled, milyen paradicsomot varázsoltam volna köréd. A paradicsom a lelkemben volt, és én minden virágát eléd ültettem volna. Jó. Nem szerettél volna. Hiszen ez sem változtatott volna a dolgon. Minden úgy maradt volna, ahogy kívántad, és én nyugton hagytalak volna. Úgy bántál volna velem, mintha a jó barátod volnék, mindent elbeszéltél volna, mind a ketten örültünk és mosolyogtunk volna, és vidáman néztünk volna egymás szemébe. És így múltott volna el az életünk. Ha pedig másba szerettél volna bele, azzal sem törődtem volna. Vele sétáltál és nevetgélteél volna, én pedig az utca túlsó felén a szememmel kísértelek volna benneteket... Így lehetett volna. Minden-nel kibékülnék, csak egyetlenegyszer nyitná fel újból a szemét. Csak egy pillanatra, egyetlen pillanatra! Csak egyszer nézzen még úgy rám, mint tegnap, amikor elém állott és fogadkozott, hogy hűséges feleségem lesz. Azt mondják, hogy a nap élteti a világegyetemet. Nézzétek meg a napot, amikor felkel, nem olyan-e vajon, mint egy hulla foltja? Minden halott, halottak vagytok ti is, elhagytok, ott csücsül körülöttetek a hallgatás. Befejeztem. Ítélezzetek!